

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

קבא א מיי פ"ח מהל'
אבות הטומאה
הלכה ג:
קבא ב מיי שם פ"ו
הלכה ב:
קבא ג שם הלכה ו:

רבינו הגנאל

ואקשין עלה והא על
הסבין נמי קתני שהוא
טהור, ליתני ר"ע זכינו
שאין טומאה במקדש
לא לידים ולא לכלים.
ורחיקי הכי אותה העת
שנשנית משנה זו לא גזרו
רבוחינו טומאה על הכלים
אפילו בחוק, והכלים בכל
מקום טהורים היו אם
נגעו במשקין טמאין וכל
שכן במקדש, אבל הידים
שכחוץ טמאות, הוצרך
ר"ע לומר כי במקדש
לא גזרו עליהן טומאה.
ואתקין עלה רבא והא
אשכחן ירדים וכלים ככחת
גזרו עליהן, דהניגון י"ח
דבר גזרו בו ביום ומחן
הידיים וטבול יום והאובלין
הכלים שנטמאו במשקין.
ומשני רבא הכי הנה
לסבין אפילו בחולין לא
מטמאי, כי מאין תרד
לה טומאה לסבין זו. אם
מנוגשת הברב בסבין, לא
קיימא לן אין אוכל טמא
כלי, הסבין כלי הטהור, ואם
נאמר כיון שנגע בו החט, נטמא הסבין מן המחט.
המחט כלי הסבין כלי הוא
ואין כלי מטמא כלי ועמור
דברי רבא. ובאנו לחקור
על זה המחט מאיזה דרך
טמאה בבשר, ואמרו אם
המחט עצמה מטמאה
מסקפ דחיישין סמא
מחט זו טמאה היתה, הא
אמרין לא גזרו על ספק
כלים הנמצאים בירושלים.
ואוקאמר רב יהודה במחט
ירושלמי שנטמאת בטמא
מת, ומצא עכשיו בבשר
שאינה ספק אלא ודאי.
ור' יוסי בר אבין אוקאמר
כבר הסומה, ובאה מחוץ
לירושלים, שנתברר כי זו
המחט מחוץ לירושלים
בלעתה. וכי לא גזרו
טומאה על ספק כלים,
הני מילי בירושלים, אבל
חוץ לירושלים גזרו, וזו
המחט מחוץ לירושלים
היא. וזוהי לודקדק על מי
שאמר לא גזרו על ספק
הרוקין שברושלים, למה
הוצרך לומר זה, והלא
שנינו כל הרוקין הנמצאים
בירושלים כר', ופשוטה
הנדרש לאמרו, והרי משנה
שלימה שנינו שכלים
פ"ח כל הכלים הנמצאים
בירושלים דרך ירידה
לבית הטבילה טמאים,
דרייקין הני ודאי מלאים
נינוה דמכוחא מילתא
דלא טבולינהו. בעי. הא
ספק טהורין ואמרין
אורביה דרוקין מסיפא,
דקתני דרך עליה טהורין,
דמכוחא מילתא ודאי
הטבילין, הא אחרני כולהו
דאיכא למיחש שמא
הטבילין הן, ואפילו בספק
טמאין. ואסיקנא לעולם
רישא דוקא וסיפא למעוטי
גויאנא. פירוש הכלים
הנמצאים דרך מערב בבית
הטבילה, ולא ידע דרך
עליה או דרך ירידה,
ואתיה סיפא לאשמעינן
שהן טמאים, וכי אינן

בסתם ידיים^א והנהו ידיים דכל הפוסל התרומה מטמא ידיים להיות
שניות אינו אלא לקדשים^ב כדמוכח בחגיגה ומירך ר"י דהך גזירה ודאי
אינה היא לחגיגה אלא מסתמא כשגזרו אסתם ידיים שיהיו שניות^ה
גזרו כמו כן מסתמא על ידיים הנוגעות בראשון שיהיו שניות^ה הלכך
הני ידיים שנגעו בראשון מטמאן שהיא ראשון
היה להם להיות שניות אלא דאין
טומאת ידיים במקדש: **וְנִימָא אִין**
טוּמְאָת יָדִים וּבְלֵיָם בַּמִּקְדָּשׁ. מימה
לר"י ממה היה לו לכלי ליתמא אי
ממשקין הא משקין צית מטבחיא
דכך^ז וי"ל דר"ע היא דלמחר טומאת
משקין לטמא אחרים דלורייתא ל"כ
לית ליה שיהא דכן וזה לאו גזירה לו
דלר' עקיבא יהיו דכן מלטמא כלים^ח
וא"ת דילמא כי אמר ר"ע זכינו עדיין
לא נגזרה גזירה דללים וגזירה דידים
לקדש כבר נגזרה כדלמרינן בפ"ק
דשבת (ד' עו. טו.) ושם דשלמנה גזר לקודש
ואינהו גזרו לתרומה וי"ל דגזירה
דכלים היינו צ"ח דבר וי"ח דבר
קמנו דר"ע וא"ת מנא ליה לגמלא
שאין טומאת כלים במקדש דילמא
צ"ח דבר גזרו על כלים אף במקדש
והא דקמני שהסבין טהור היא
נשנית קודם י"ח דבר שהיה מעדותו
של ר' חנינא סגן הכהנים וי"ל דאם
איתא דגזרו צ"ח דבר טומאה על
הכלים במקדש הי"ל למיתני שהיה
בשום מקום לאשמעינן דהיא דקמני
שהסבין טהור קודם גזירה נשנית^י:
תְּרוּיְהִידוּן בּו בְּיוֹם גְּזֻרוֹ. תימה^י
דידיה לקודש^י שלמה
גזר וי"ל דר"ע א"ח דבר קאי שהיה
מחדש וה"ק צ"ח דבר כשעסקו דיני
ידיים לא ראו לגזור טומאת ידיים
במקדש^{יא}: **הָאִי סְבִין דִּנְגַע בְּמֵאִי.**
וּס"ל דמייירי בלא דגזרינן:

אִין בְּלֵי מַטְמָא בְּלֵי. ולית ליה דבר
יהודה דמוקי לה במחט טמא
מת דההוא כלי מטמא כלי^{יב} אלא כרבי
יוסי דלמחר כגון שהיתה פרה חסומה:
הָא בְּרֵשׁוֹת הַיַּחֲדִי סְפִיקוּ טַמְא.
תימה הא אלטרין לאוקמא
צרשות גזירה משום ידיים^{יג} דספיקו
צרה"י טמא: **בְּבִדֵי הָאִי מַחַט**
דבר שאין בו דעת אישא הוא. פי'
האי מחט כלי שנגע במחט^{יד} דצטומאה
לא בעינן שיהא צו דעת לישאל אלא
המטמא לחויה דאם לא כן כל
טומאת מת ושרץ אפילו צרה"י היא
ספיקו טהור: **וְאִמְרַן רַבִּי יוֹחָנָן**
וּבִי הִי"מ לַאֲמֹרֵי דְמַשְׁנֵי

זכות וטובה וריות ותקנה היא לנו מהפסד קדשים שלא נגזרה גזרת
ידיים במקדש ליתמא בדבר שאין מטמא אדם דהאי מחט מוקמי ליה
ללא צר טמוי אדם הוא דלילו חוץ למקדש מטמאים ידיים צטומאה
כל דהו אפילו סתמן משום ידיים עסקניות: **וַיִּמְאָ.** נמי זכינו שאין
טומאת כלים במקדש מדרבנן דדבר
שאין מטמא מן התורה דלילו צחולין
גזרו רבנן ביה טומאה ואף על גב
דמדלוריימת טהור כדמנן גצי י"ח
דבר והאובלים והכלים שנטמאו
במשקין והכל קמני סבין טהור: **יָדִים**
קודם גזירה כלים נטמו. ליתמא
מדרבנן וכשהעידו עדות זו עדיין לא
נגזרה גזירת חכמים על טומאת כלים
דרבנן לפיכך לא יוכל לומר זכינו
שאין טומאת כלים במקדש דהיה
שעתא אפי' בעלמא נמי לא הואי:
צו ציוס. בעליית חגיגה בן חזקיה בן
גרון ביצירות השבת^{טו} דמנן אלו פוסלין
את התרומה: **הַסֵּפֶר.** והסתי מפרש
טעמא משום תקנת ספרים שזיו
מניחין את הספרים עם התרומה
ועכברים אוכלים אותם: **והידיים.**
אפילו סתמן אס נגע צטומאה בלא
נטיילת ידיים: **והטבול יוס.** והסתי^{טז}
פריך הא דלורייתא היא ומשני סמי
מכאן טבול יוס: **אלא אמר רבא.**
ודאי כבר נגזרה על הכלים מדרבנן
שיטמאו במשקין ומיהו הכא ליתא
משקין והנה לטומאת סבין דאפילו
צחולין שלא חשו להפסידן לא שייכא
בהו הכא טומאה לסבין דהאי סבין
דנגע צמאי שיטמאווהו לא צטר ולא
מחט אין יבולין לטמאו דאין אוכל ולא
כלי שאינו אב הטומאה מטמאין כלים
אפילו מדרבנן ולא הכלים אלא
מידבריהם טומאה על הכלים אלא
שיטמאו מן המשקין ומשום משקה זו
וזכה: **מאי עידיסיה.** דמטמא צטר:
ספק מחט. לא ידעינן אי טמא אי
טהור ושל מי היתה: **על ספק הרוקין.**
לומר שמה של זו או של גדה הן
ורוקין^{יז} אב הטומאה הן לטמא אדם
דכתיב (ויקרא טו) וכי ירוק הוצ: **מחט**
של טמא ממ. שהוא אב הטומאה
והמחט עצמו אב הטומאה דכתיב
הרי הוא כחלל^{יח} ולקמיה פריך אמאי
הסבין והידיים טהורין אף גופו של
כהן טמא הוא וצריך טבילה והעבר
שמש דלורייתא: **רבי יוסי בר' אבין**
אמר. לעולם ספק מחט וכגון שהיתה
פרה חסומה וצאה מחוץ לירושלים
דודאי נטמאת אחי דמטמא לך לשם

א) שנת יג: [נפיש פ"ה
מ"יב, ג] [נפיש פ"ה
מ"יב, ג] א) שקלים פ"ח
[מ"א, ד] שם [מ"א, ג]
ב) [לעיל ד: וש"נ, ג]
ג) [סוטה כח: דה: דה:]
ד) מדה י"ח [שבת יג:]
ה) [שם יד: י] [שם יג:]
ו) [ורוקן רש"ש, ג] [לעיל
ד: יח] [שם יט טו, כב],
ז) [שבת טו, ג] [וע"ע
פ"ו שנת טו. ד"ה אלא],

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה שאין וכו'
אסתם ידיים שיהיו שניות
לחגיגה גזרו כמו כן
מסתמא על ידי הטבעי
בדלוקן שיהיו שניות
לחגיגה הלכך הני ידיים
שנגעו בבשר שהוא
ראשון:

מוסף רש"י

הספר. כל כתיב הקודש,
תורה נביאים וכתובים,
פוסלין תרומה מנגנן
(שבת יג.) והידיים. סתמן
קודם נטיילתן (שם). אין
כלי. שאינו אב הטומאה,
מטמא על (ברכות ב).
בהלל חרב. הקדש חרב
לחלל מתכת שנגע במת
היא הוא אבי אבות
הטומאה כמת נטמו,
ושנגע צטמא מת הרי
הוא אב הטומאה מטהו,
גזירה חסומה הוא נמנמת
אלא טומאת מת ולא
אלא שאר טומאות (לעיל
ד' ובע"ז חולין ג' הובא
לעיל ד'). דבר שאין
בו דעת לישאל. אס
נגע על לא נגע (נדח)
ד. ספק טומאה הבאה
בידי אדם. כגון ששף
שרץ בידו, ספק נגע ככלי
המטמא על גבי קרקע
ספק לא נגע ואפי"ס
שאלם לא היה עסוק ככלי
הניטמא, האלו והטומאה
שלא ע"י אדם, ספק נגע
הטומאה ככלי ספק לא
נגע, ספקין לא כמו שיש
לע דעת לישאל ובה"י
ספקו טמא (נדח ה.).

מוסף תוספות

א. [נ] לאו היינו ההיא
גזירה דכל הפוסל וכו'.
מוס' שאין. ב. דומיא דהא
דקתני בהרהר היר מטמאת
חבירתה דהיינו דוקא
לקדש. מוס' הא"ש.
ג. שהרי מפני שהם
עסקניות גזרו עליהם,
ספקניות ליעב בראשון
ליעב באב הטומאה, שהרי
אינו מצוי, אלא מפני שהן
עסקניות ליעב בראשון
טימאו אותן, וכ"ש שנגעו
ודאי בראשון והא דרבי
נגעו. מ"י הכ"ן. ובתוס' ר"פ
מוס' מוכח דבעלמא גזרו דלאשון
מטמא את הידיים.
ד. ובמחט נמי לא מיטמו
דאין כלי מטמא כלי. מוס'
שאין. ה. שאוהה טומאה
אינה אלא מדבריהם. מ"י
ה"ן. כיון דאניו יכול
לסבור דכן ממש שלא
יטמא כל עיקר וכו', לית
ליה דכן כלל. מוס' הא"ש.
ו. אבל אחריו גזרו. מוס'
שאין. ז. מאי קפ"ח רבה
היא ידיים. מוס' שנת טו.
היתרו ח. אלא. ח. אלא היתרו
אותן טהורות כאשר היה
מקודם שהעיד ר' חנינא.

שהידיים טהורות. מוס' הא"ש. והשתא פריך שפיר והא תרווייהו בו ביום גזרו. מוס' שאין. ח. כיון דמחט היו אב הטומאה. מוס' ר"פ ד"ה זמ"י. דקתני ידיים טהורות. מ"י הכ"ן. דב"ש לא היה אדם עצמו טהור דאיהו הוי דבר שיש בו דעת לישאל. מוס' שאין. יא. ר"ל סבין והאי דנקט מחט כלומר היינו מעשה מחמת מחט. מוס' ר"פ.

והתנן בפ"ג חרש שוטה וקטן שנצטמו בכבדי שיש בו טומאה הרי אלו בחזקת טהרה, וכל הפקח בחזקת טומאה, וכל שאין בו דעת לישאל ספקו טהור, והא חרש שוטה וקטן מפני שאין בו דעת להשאל ספקו טהור, וכל שכן מחט. ומשני כיון שהיא ספק טומאה הבאה בידי אדם, פירוש שהמחטק בבשר הרי פקח הוא, כמי שיש בו דעת להשאל דמי, כ"י יוחנן דאמר

לא גזרו כן מסתמא על ידיים הנוגעות בראשון שיהיו שניות^ה הלכך
הני ידיים שנגעו בראשון מטמאן שהיא ראשון
היה להם להיות שניות אלא דאין
טומאת ידיים במקדש: **וְנִימָא אִין**
טוּמְאָת יָדִים וּבְלֵיָם בַּמִּקְדָּשׁ. מימה
לר"י ממה היה לו לכלי ליתמא אי
ממשקין הא משקין צית מטבחיא
דכך^ז וי"ל דר"ע היא דלמחר טומאת
משקין לטמא אחרים דלורייתא ל"כ
לית ליה שיהא דכן וזה לאו גזירה לו
דלר' עקיבא יהיו דכן מלטמא כלים^ח
וא"ת דילמא כי אמר ר"ע זכינו עדיין
לא נגזרה גזירה דללים וגזירה דידים
לקדש כבר נגזרה כדלמרינן בפ"ק
דשבת (ד' עו. טו.) ושם דשלמנה גזר לקודש
ואינהו גזרו לתרומה וי"ל דגזירה
דכלים היינו צ"ח דבר וי"ח דבר
קמנו דר"ע וא"ת מנא ליה לגמלא
שאין טומאת כלים במקדש דילמא
צ"ח דבר גזרו על כלים אף במקדש
והא דקמני שהסבין טהור היא
נשנית קודם י"ח דבר שהיה מעדותו
של ר' חנינא סגן הכהנים וי"ל דאם
איתא דגזרו צ"ח דבר טומאה על
הכלים במקדש הי"ל למיתני שהיה
בשום מקום לאשמעינן דהיא דקמני
שהסבין טהור קודם גזירה נשנית^י:
תְּרוּיְהִידוּן בּו בְּיוֹם גְּזֻרוֹ. תימה^י
דידיה לקודש^י שלמה
גזר וי"ל דר"ע א"ח דבר קאי שהיה
מחדש וה"ק צ"ח דבר כשעסקו דיני
ידיים לא ראו לגזור טומאת ידיים
במקדש^{יא}: **הָאִי סְבִין דִּנְגַע בְּמֵאִי.**
וּס"ל דמייירי בלא דגזרינן:

אין בלי מטמא בלי. ולית ליה דבר יהודה דמוקי לה במחט טמא מת דההוא כלי מטמא כלי^{יב} אלא כרבי יוסי דלמחר כגון שהיתה פרה חסומה:

הא ברשות היחיד ספיקו טמא. תימה הא אלטרין לאוקמא צרשות גזירה משום ידיים^{יג} דספיקו צרה"י טמא: בבידי האי מחט דבר שאין בו דעת אישא הוא. פי' האי מחט כלי שנגע במחט^{יד} דצטומאה לא בעינן שיהא צו דעת לישאל אלא המטמא לחויה דאם לא כן כל טומאת מת ושרץ אפילו צרה"י היא ספיקו טהור: ויאמר רבי יוחנן ובי הי"מ לאמורי דמשני

לא גזרו כן מסתמא על ידיים הנוגעות בראשון שיהיו שניות^ה הלכך הני ידיים שנגעו בראשון מטמאן שהיא ראשון היה להם להיות שניות אלא דאין טומאת ידיים במקדש: ונימא אין טומאת ידיים ובליים במקדש. מימה לר"י ממה היה לו לכלי ליתמא אי ממשקין הא משקין צית מטבחיא דכך^ז וי"ל דר"ע היא דלמחר טומאת משקין לטמא אחרים דלורייתא ל"כ לית ליה שיהא דכן וזה לאו גזירה לו דלר' עקיבא יהיו דכן מלטמא כלים^ח וא"ת דילמא כי אמר ר"ע זכינו עדיין לא נגזרה גזירה דללים וגזירה דידים לקדש כבר נגזרה כדלמרינן בפ"ק דשבת (ד' עו. טו.) ושם דשלמנה גזר לקודש ואינהו גזרו לתרומה וי"ל דגזירה דכלים היינו צ"ח דבר וי"ח דבר קמנו דר"ע וא"ת מנא ליה לגמלא שאין טומאת כלים במקדש דילמא צ"ח דבר גזרו על כלים אף במקדש והא דקמני שהסבין טהור היא נשנית קודם י"ח דבר שהיה מעדותו של ר' חנינא סגן הכהנים וי"ל דאם איתא דגזרו צ"ח דבר טומאה על הכלים במקדש הי"ל למיתני שהיה בשום מקום לאשמעינן דהיא דקמני שהסבין טהור קודם גזירה נשנית^י: תרוייהו בו ביום גזרו. תימה^י דידיה לקודש^י שלמה גזר וי"ל דר"ע א"ח דבר קאי שהיה מחדש וה"ק צ"ח דבר כשעסקו דיני ידיים לא ראו לגזור טומאת ידיים במקדש^{יא}: האי סבין דנגע במאי. וס"ל דמייירי בלא דגזרינן:

אין בלי מטמא בלי. ולית ליה דבר יהודה דמוקי לה במחט טמא מת דההוא כלי מטמא כלי^{יב} אלא כרבי יוסי דלמחר כגון שהיתה פרה חסומה:

הא ברשות היחיד ספיקו טמא. תימה הא אלטרין לאוקמא צרשות גזירה משום ידיים^{יג} דספיקו צרה"י טמא: בבידי האי מחט דבר שאין בו דעת אישא הוא. פי' האי מחט כלי שנגע במחט^{יד} דצטומאה לא בעינן שיהא צו דעת לישאל אלא המטמא לחויה דאם לא כן כל טומאת מת ושרץ אפילו צרה"י היא ספיקו טהור: ויאמר רבי יוחנן ובי הי"מ לאמורי דמשני

לא גזרו כן מסתמא על ידיים הנוגעות בראשון שיהיו שניות^ה הלכך הני ידיים שנגעו בראשון מטמאן שהיא ראשון היה להם להיות שניות אלא דאין טומאת ידיים במקדש: ונימא אין טומאת ידיים ובליים במקדש. מימה לר"י ממה היה לו לכלי ליתמא אי ממשקין הא משקין צית מטבחיא דכך^ז וי"ל דר"ע היא דלמחר טומאת משקין לטמא אחרים דלורייתא ל"כ לית ליה שיהא דכן וזה לאו גזירה לו דלר' עקיבא יהיו דכן מלטמא כלים^ח וא"ת דילמא כי אמר ר"ע זכינו עדיין לא נגזרה גזירה דללים וגזירה דידים לקדש כבר נגזרה כדלמרינן בפ"ק דשבת (ד' עו. טו.) ושם דשלמנה גזר לקודש ואינהו גזרו לתרומה וי"ל דגזירה דכלים היינו צ"ח דבר וי"ח דבר קמנו דר"ע וא"ת מנא ליה לגמלא שאין טומאת כלים במקדש דילמא צ"ח דבר גזרו על כלים אף במקדש והא דקמני שהסבין טהור היא נשנית קודם י"ח דבר שהיה מעדותו של ר' חנינא סגן הכהנים וי"ל דאם איתא דגזרו צ"ח דבר טומאה על הכלים במקדש הי"ל למיתני שהיה בשום מקום לאשמעינן דהיא דקמני שהסבין טהור קודם גזירה נשנית^י: תרוייהו בו ביום גזרו. תימה^י דידיה לקודש^י שלמה גזר וי"ל דר"ע א"ח דבר קאי שהיה מחדש וה"ק צ"ח דבר כשעסקו דיני ידיים לא ראו לגזור טומאת ידיים במקדש^{יא}: האי סבין דנגע במאי. וס"ל דמייירי בלא דגזרינן:

אין בלי מטמא בלי. ולית ליה דבר יהודה דמוקי לה במחט טמא מת דההוא כלי מטמא כלי^{יב} אלא כרבי יוסי דלמחר כגון שהיתה פרה חסומה:

הא ברשות היחיד ספיקו טמא. תימה הא אלטרין לאוקמא צרשות גזירה משום ידיים^{יג} דספיקו צרה"י טמא: בבידי האי מחט דבר שאין בו דעת אישא הוא. פי' האי מחט כלי שנגע במחט^{יד} דצטומאה לא בעינן שיהא צו דעת לישאל אלא המטמא לחויה דאם לא כן כל טומאת מת ושרץ אפילו צרה"י היא ספיקו טהור: ויאמר רבי יוחנן ובי הי"מ לאמורי דמשני

(א) לעיל טו. [ושי"ב],
 (ב) [לעיל טז. חולין לו:ג],
 (ג) חולין לו. מנחות קב:
 (ד) חולין לו: (ה) [לעיל יח],
 (ו) שבת קלח: ג' שבת קלח:
 (ז) [ויקרא יז, ט] [דף מג],
 (ח) [ויקרא יח, ט] [שם],
 (ט) [שם, ח] [דף טו],
 (י) [וי"ע מוס' חולין דף לו.
 פד"ה כ"ג].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עילוי וכו'
 מה תהא עליה וכו':
 (ב) ר"ה שרץ וכו' מטמאין
 אותן מכל אשר בתוכו:

מוסף רש"י

שאינו מבשרי. אם נפל
 על הדיש (חולין לג),
 דם שנשפך במים. דם
 חולין שרץ שרץ לקבלו
 ככלי מבשרי. דליקט
 למים. אכל דם קדשים
 מתקבל ככלי ושרץ ממנו
 למחצה אילו נשפך לחיבר
 כמטה. אינו מבשרי. ללא
 איתקש למים (לעיל פז),
 לא דרין שהן דבן. שאין
 מנמאין (חולין לג). צירי
 של מנחות. קורני קמח
 הוצרכו מנחה ואין שמן
 נכנס לתוכו (חולין לג). צירי
 קמח מן הפולט שלף נגע
 בשמן ולא הכשר ונגע בו
 שרץ (מנחות עב),
 שהתגורר תחלה. עממא
 מן הזרע, כדכתיב (ויקרא
 יח) אל תזרע, והוא חודר
 ומנמאין חולין שבתוכו מן
 הארץ (שבת קלח). כמאן
 דמלי טומאה דמי.
 כשנפל הכי כחומר, הוא
 ככלי נגיפה מטמא והלך
 כמאן דמלי טומאה הוא
 ומזרע פת רשעה (שם),
 לא סלקא דעתך. למיהו
 כמאן דמלי טומאה (שם),
 יכול יהו כל הכלים
 מטמאין מאורי כלי
 חרס. שאם היה כלי חרס
 בתוכו טומאה מתמם השרץ
 כשנאמר החילון כל מחמת
 שיטמאין אורי כל החילון
 שהוא עמא (שם).

מוסף תוספות

א. מדאורייתא. מוס'
 שאין. ב. הווא דמכל
 האוכל אשר יאכל אכריבא
 עליו מים יטמא. מוס' שאין.
 ג. וכוון. דמדאורייתא
 תלושין לא מבשרי במשקה
 בית מטבחיא לא גזרו
 רבנן. ריעו דוד. ד. אבל אי
 אין מונין בו ראשון ושני אז
 נפק"מ טובא דאין
 מכשירין דאם היו מכשירין
 היו מונין בו ראשון ושני.
 מוס' שאין. ה. ואע"פ
 שבתאה שעה היתה
 הבהמה חיה ולא היתה
 ראויה להכשר. שאיל
 ועדיין אותה משקה שהיכל
 בעורו מחובר הוא טופח
 עליהו רואין אותה
 שהוכשרה במים מחוברין.
 מ"י רכ"ן.

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

נשאלין עליה. כלומר חשדין לה לטמא אותה כאלו יש בה דעת
 לישראל. לשון אחר נשאלין לז"ד מה תהא עליו (א) וזו עיקר נשאלין עליה
 צעלים יהו נשאלין צעל כרחק שבזילה לז"ד מה תהא עליה: אפילו
 הוא כלי מונה על גבי קרקע. כלומר

בו הספק אין בו דעת לישראל ובו לא
 היה אדם עוסק שיהא מוליכו ומציאו
 צידו אצל אדם עסוק בטומאה שהיה
 נושא שרץ צידו ספק נגע בכלי ספק
 לא נגע אם רה"י הוא ספקו טמא:
האי צער דאיתכשר במאי. הי"ג מני
 צעי חרקה והצער אשר יגע בכל
 טמא(ח) צמאי איתכשר ואיכא למימר
 צער דקרא פשיטא דליכא הכשר
 טובא דצער של שלמים נאכל בכל
 העיר ולכל אדם ושם מדיחין אותו
 ומצטלן אותו ואיכא הכשר טובא
 אצל צממה זו שנמאלת בצממה מחט
 צמורה במקום שחיטה ומהיין קבל
 הצער הכשר דמה אינו מכשיר מדר'
 ככלי מבשרי. דליקט
צום מטבחיא. שהדחה בתוך אינו
 מכשיר: **אלא דאיתכשר בחיבה**
הקודש. חיבת הקודש מכשרתה
 לצוא לדי טומאה דקיימא לן בפרק
 שני דשחיטת חולין ולי: חיבת הקודש
 משווה לה אוכל לקבולי טומאה:
הוא מניני ביה ראשון ושני. שיהא
 הוא מטמא אחרים דקמני הצער
 טמא ולא קמני הצער פסול: **נמי.**
 בתמיה. א"כ תיפשוט מדקמני טמא
 משמע מטמא אחרים משום הכשר
 חיבת הקודש תיפשוט דצעי ריש
 לקטש בשחיטת חולין [שם]: **לריד של**
מנחות. יבש של מנחות מקום שלא
 נגע לשם שמן: **לריד.** לשון יבש
 ודמה לו גבי שופר (ר"ה ד' ט:). היה
 קולו דק או עצה או לריד: **לכי**
נקט פרה של צמיי שלמים לפי שהעור
והצער לצעלים ומתעסק ליפות

העור והצער ומעצירה צנחר סמוך
טופח עליה. ואי אפשר שלא יפול מן
 עליו שהרי צמעה זו השקה אותה: **צפרש עבה.** ללאו משקה הוא: **שרץ מטמא אם המשקין.** מקל וחומר מכלי דלעיל [יח]: ומשקין
 שצאו מחמת שרץ מטמאין כלי כדיליף [שם] מזכיל כלי יטמא' וקרא סבר יטמא הכלי מן המשקה כדוה דריש לה ר' יהודה [יח]: מיקמני
 דאשר ביה וריש ציה נמי להאי יטמא יוליף דחור כלי זה והוא טמא את האוכלין כדאשכחן צהו דכלים מטמאין (ט) מכל
 חרס בתוכו יטמא מכל האוכלי' משמע שטמא האוכל מאור כלי חרס ואוכלין את המשקין כו'. ומיהו לא מיתרלף היא דהאי אוכל הבא
 מחמת כלי דקאמר קרא דמטמא משקה לאו בכלי הבא מחמת משקה קאי אלא צבא מחמת שרץ ומנא תני למדנו שלש טומאות ששרץ דמשמע
 לטומאה הולכת מזה לזה ומזה לזה ומהכא הוה מצינו למיפרכיה למילתיה אלא דאקשי ליה קושיא אחריתי מפורשת טפי דקמני שלש וקא
 חשיב ארבע והיא היא: **ואוכלין מטמאין אם המשקין.** דדריש יטמא דגבי אוכלין יטמא לטמא אוכלין המשקין כדדריש ליה ר"ע [יח]. והוא הדין
דמלי למיתני וכלי מטמא את המשקין ומשקין מטמאין אוכלין את המשקין כו'. ומיהו לא מיתרלף היא דהאי אוכל הבא
 דימא כלי מטמא את האוכלין ואוכלין את המשקין ומשקין שצאו מן האוכלין משקין את המשקין כו'. ומיהו לא מיתרלף היא דהאי אוכל הבא
 ליה שלישי עושה רביעי דוכל משקה אשר ישפה' אחריו דכלי חרס קאי שקיבל המשקה הוה טומאה מן הכלי וכי דרשת יטמא אכתי
 שני עושה שלישי משכחת מיניה אכל שלישי עושה רביעי לא ילפת מיניה: **היא ארבעה הוי.** שלישי עושה רביעי לא משכחת ליה בקרא
 דכי כתיב אוכל הבא מחמת כלי מטמא משקה לאו בכלי הבא מחמת משקה כתיב אלא בכלי הבא מחמת שרץ ומנא גופיה חשיב ארבע ותני
שלש: גזו משקין דרישא. חתוך משקין הראשונים ואימא שרץ מטמא את הכלי והכלי את האוכל ואוכל את המשקה וכן הן סדורין במקרא
 ור' עקיבא הוא דדריש יטמא יטמא ושני שלישי. והוא הדין דמלי למיתני נמי שרץ כלי וכלי משקה ומשקה אוכל ומדא מניייהו נקט
 כדפרשין דתרווייהו לא מני למתני והא אהא לאשמעתינ דשני עושה שלישי בחולין: **אדריצה גזו משקין דסיפא.** ואימא שרץ משקה ומשקה
 כלי מזכיל כלי יטמא כדוה דריש ליה ר' יהודה וכלי אוכל דרוש ציה להאי יטמא דכלי יטמא דסיפא לא מיתני משום דרביעי
 לא כתיב ואע"ג דאוכל דהאי ומנא משקה הכא לא תמנייה דהאי אוכל דהכא שלישי הוא: **אמר ליה לא אשכחן סנא כו'.** ואי הכי מדרוש
 כמאן תוקמיה: **וסימניך.** שלא תטעה בצדקן: **נויטא.** סדר מטילי שרץ שערין תחלה נותנין כלי ואח"כ אוכל ואח"כ משקה: **שרץ**
שנמלא צמור. ולא נגע צפת שצמור שני לעומתה ואינם מטמאים חולין לרצונן מפני שהתנור תחלה התנור קיבל טומאה מן השרץ
 והפת מן התנור: **וליהויה להאי סנור דמלי טומאה.** כיון דקיימא לן אויר כלי חרס מטמא מן השרץ אף על פי שלא נגע
 אלמא כמאן דמלי טומאה הוא דהא לא נגע בו ומטמא ויהויה נמי פת כאלו נוגעת בשרץ: **יכול יהו כל הכלים.** אם כלי שטרף
 נתון בתוך כלי חרס ושרץ צאור החילון יכול יהא כלי עץ או כלי מתכת שצמור טמא משום דכתיב כל אשר צמור יטמא:

כ. ב. פסחים

לא דרין שהן דבן א"א שאין מבשרין. לא צעי לשניי תרגומא
 אדם דלעיל(ט) מירך כן מחמת דומק וזה שאין מכשירין משום
 דס"ל דתלושים לא מכשירין^א דדריש יטמא דכתי' גבי משקין יטמא ממנש
 ולא הכשר וליכא אלא חד קרא דהכשר^ב וס"ל לאוקמי טפי בצמורין
 מצמורין^ג: **א"א דאיתכשר בחיבת**

הקודש. וא"ת אי חיבת הקודש
 מהניא למימני ביה ראשון ושני מאי
 נפקא מינה דהאי משקין צית
 מטבחיא דכן ואין מכשירין^ד ואורי'^ה
 דליצטרך לכמה דברים שמיאין
 צמורה ללא שייך זהו חיבת הקודש
 כגון ציכורים או חולין שאוכלין
 צמורה כלי לנכול המנחה והוצנח
 על השוצע כדאימא דהקומץ רבה
 (מנחות כא:): **ובשעת שחיטה**
עדיין משקה מופח עליה. פירש
 הקוטרת דהי אפשר שלא יפול מן
 העור על הצער ואין נראה דאם
 כן הו ליה תלושין ומלושין לא
 מכשירין כיון דדריש שמואל יטמא
 ממש ליכא אלא חד קרא דהכשר
 והוא מוקי לה צמורין ולהכי
 נקט והעצירה צנחר משום דצעי
 הכשר מן הנחר שהוא מחובר
 ואומר ר"י דעל ידי העור הוכשר
 הצער דזהעור והרעוב (חולין ק"ח):
 פליגי אי יש יד להכשיר אכל לכולי
 עלמא יש שומר להכשיר וכלל
 העור צאו מים צעודם מחוברין^ו:
 מי

מטמאין את הכלי וכלי מטמא את האוכלין והאוכלין ממטמאין את המשקין
 ולמדנו שלש טומאות בשרץ הני ארבעה הן גזו משקין דרישא אדרבה גזו
 משקין דסיפא לא אשכחן תנא דאמר משקין מטמאין כלי אלא רבי יהודה
 והדר ביה וסימניך נויטא^ז תנן התם ישרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו
 שניה מפני שהתנור תחלה אמר ליה רב אדא בר אבהו לרבא וניחזי להאי
 תנור כמאן דמלי טומאה דמי ותיהויה האי פת ראשונה אמר ליה לא
 סלקא דעתך דתניא יכול יהו כל הכלים מטמאין מאור כלי חרס
 ת"ל

לשחיטתה ומשקין אותה כדי שתהא נוחה להפשיט כדאמרין צסיומא דציה(ט): **ועדיין משקה**
טופח עליה. ואי אפשר שלא יפול מן המשקה על הצער כל שהוא צמעה הפשט: **והדר פרש.** דקא סלקא דעתך מורת משקה
 עליו שהרי צמעה זו השקה אותה: **צפרש עבה.** ללאו משקה הוא: **שרץ מטמא אם המשקין.** מקל וחומר מכלי דלעיל [יח]: ומשקין
 שצאו מחמת שרץ מטמאין כלי כדיליף [שם] מזכיל כלי יטמא' וקרא סבר יטמא הכלי מן המשקה כדוה דריש לה ר' יהודה [יח]: מיקמני
 דאשר ביה וריש ציה נמי להאי יטמא יוליף דחור כלי זה והוא טמא את האוכלין כדאשכחן צהו דכלים מטמאין (ט) מכל
 חרס בתוכו יטמא מכל האוכלי' משמע שטמא האוכל מאור כלי חרס ואוכלין את המשקין כו'. ומיהו לא מיתרלף היא דהאי אוכל הבא
 מחמת כלי דקאמר קרא דמטמא משקה לאו בכלי הבא מחמת משקה קאי אלא צבא מחמת שרץ ומנא תני למדנו שלש טומאות ששרץ דמשמע
 לטומאה הולכת מזה לזה ומזה לזה ומהכא הוה מצינו למיפרכיה למילתיה אלא דאקשי ליה קושיא אחריתי מפורשת טפי דקמני שלש וקא
 חשיב ארבע והיא היא: **ואוכלין מטמאין אם המשקין.** דדריש יטמא דגבי אוכלין יטמא לטמא אוכלין המשקין כדדריש ליה ר"ע [יח]. והוא הדין
דמלי למיתני וכלי מטמא את המשקין ומשקין מטמאין אוכלין את המשקין כו'. ומיהו לא מיתרלף היא דהאי אוכל הבא
 דימא כלי מטמא את האוכלין ואוכלין את המשקין ומשקין שצאו מן האוכלין משקין את המשקין כו'. ומיהו לא מיתרלף היא דהאי אוכל הבא
 ליה שלישי עושה רביעי דוכל משקה אשר ישפה' אחריו דכלי חרס קאי שקיבל המשקה הוה טומאה מן הכלי וכי דרשת יטמא אכתי
 שני עושה שלישי משכחת מיניה אכל שלישי עושה רביעי לא ילפת מיניה: **היא ארבעה הוי.** שלישי עושה רביעי לא משכחת ליה בקרא
 דכי כתיב אוכל הבא מחמת כלי מטמא משקה לאו בכלי הבא מחמת משקה כתיב אלא בכלי הבא מחמת שרץ ומנא גופיה חשיב ארבע ותני
שלש: גזו משקין דרישא. חתוך משקין הראשונים ואימא שרץ מטמא את הכלי והכלי את האוכל ואוכל את המשקה וכן הן סדורין במקרא
 ור' עקיבא הוא דדריש יטמא יטמא ושני שלישי. והוא הדין דמלי למיתני נמי שרץ כלי וכלי משקה ומשקה אוכל ומדא מניייהו נקט
 כדפרשין דתרווייהו לא מני למתני והא אהא לאשמעתינ דשני עושה שלישי בחולין: **אדריצה גזו משקין דסיפא.** ואימא שרץ משקה ומשקה
 כלי מזכיל כלי יטמא כדוה דריש ליה ר' יהודה וכלי אוכל דרוש ציה להאי יטמא דכלי יטמא דסיפא לא מיתני משום דרביעי
 לא כתיב ואע"ג דאוכל דהאי ומנא משקה הכא לא תמנייה דהאי אוכל דהכא שלישי הוא: **אמר ליה לא אשכחן סנא כו'.** ואי הכי מדרוש
 כמאן תוקמיה: **וסימניך.** שלא תטעה בצדקן: **נויטא.** סדר מטילי שרץ שערין תחלה נותנין כלי ואח"כ אוכל ואח"כ משקה: **שרץ**
שנמלא צמור. ולא נגע צפת שצמור שני לעומתה ואינם מטמאים חולין לרצונן מפני שהתנור תחלה התנור קיבל טומאה מן השרץ
 והפת מן התנור: **וליהויה להאי סנור דמלי טומאה.** כיון דקיימא לן אויר כלי חרס מטמא מן השרץ אף על פי שלא נגע
 אלמא כמאן דמלי טומאה הוא דהא לא נגע בו ומטמא ויהויה נמי פת כאלו נוגעת בשרץ: **יכול יהו כל הכלים.** אם כלי שטרף
 נתון בתוך כלי חרס ושרץ צאור החילון יכול יהא כלי עץ או כלי מתכת שצמור טמא משום דכתיב כל אשר צמור יטמא:

דביר ר' עקיבא. היה התנא שונה סתם, השרץ מטמא את המשקה, והמשקה את הכלי, והכלי את האוכל, והאוכל את המשקה, ולמדנו שלש טומאות בשרץ, אמר ליה רב ששת תני לפי מה שפירשת משקה וכלי
 ואוכל ומשקה ארבעה טומאות הן, אלא גזו משקה דרישא, כלומר העבר אותו ולא תאמר משקה ברישא אלא שנה כלי אוכל ומשקה ולמען שלא יתחלף לך שים לך סימן נזיאתא. פירוש המשקה שאמרת מטמא
 הכלים שהוא שם הכלי של משקין נזיאתא, כדגרסינן בערב פסחים תמרי בחילוןך לבי נזיאתא הוות, ועוד גרסינן מסובריא דנזיאתא, [נ"א: יש אומרים כדגרסינן האי מסובריא דנזיאתא וסימן בשם שראשה של זו
 גזוה כן משקין דברישא בתך ברייתא גזוהין ולא סביר לן] ספי אותן המשקין דלא אשכחן תנא דתני משקה מטמא כלי אלא ר' יהודה והדר ביה כדפרשין לעילא. תנן התם השרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו עניה
 שהתנור תחלה, אמר ליה רבא לרב אדא בר אבהו, הלא זה השרץ לא נגע בכותלי התנור אלא נחלה באוירו, ואתה רואה אותו כאלו נגע בכותלי התנור וטמאהו, כך נחזייה להאי תנור כמאן דמלי שרצים, ונימא
 כאלו השרץ עצמו נגע בפת ותהוי הפת תחלה. אמר ליה לא אמרין דהאי תנור כמאן דמלי שרצים דמי ונימא כאלו השרץ עצמו נגע בפת ותהוי הפת תחלה דתניא יכול יהו כל הכלים מטמאין מאורי כלי חרס,

עין משפט
 גר מצוה

קבא א מיי פ"ח מהל'
 אבות הטומאה
 הלכה ג:
 קבא ב ג מיי פ"י מהל'
 טומאת אוכלין
 הלכה ז:
 קל ד מיי פ"ח מהל'
 אבות הטומאה ה"ב:

תורה אור השלם

1. לא תאכלנו על
 הארץ תשפכנו פמיו:
 דברים יב כד

רבינו הגנאל

נשאלין עליה אפילו בכלי
 המונח על גבי קרקע,
 ולפיכך אמר ברשות
 הרבים ספקו טהור,
 ברשות היחיד כי האי גזנא
 ספקו טמא. והאי ספק
 טומאה ברשות הרבים
 ספקו טהור ברשות
 היחיד כיון שנתרה ספיקא
 הוה כיון שנתרה ספיקא
 הוה, אלא כיון שברשות
 היחיד נתרה אמרה תורה
 נטמא וכו', ופשוטה
 והכובר פרשנה בכמה
 מקומות. לפיכך לא
 הארכנו בה. ואקשינן
 ועוד והלא אין האוכל
 מיטמא בלא הכשר מים.
 וזה הכשר היאך נטמא
 בלא הכשר משקה, הא
 אוקימנא לוד קדשים
 ולמשקה בית מטבחיא
 דלא מבשרי, היכן הוכשר
 שנטמא. ושנינו דאיתכשר
 בחיבת הקודש, כלומר
 תאות אדם לקדש משהו
 הויר שמקדיש אע"פ
 שלא הוכשר במים כאלו
 הוכשר. ואמרין אמר
 דנזיאתא חיבת הקודש
 כו', ואם תאמר אין
 הכי נמי דחיבת הקודש
 מכשר לטומאה למנות
 בו ראשון ושני. אי
 הכי תפשוט בעיא דריש
 לקשי, דהוה בני צירי
 של מנחות, פירוש שהוא
 פסולת הסלת כגון המורסן
 וכיוצא בו. מונין בו
 ראשון ושני או לא, כלומר
 אם נגע השרץ בהאי צירי
 שלא הוכשר במים ונטמא,
 אם יגע הוא באחרים
 יטמא אחרים או לא
 ולא איפשטא, וכיון דלא
 איפשטא, לא איתברר
 לן דמטמא. ושנינו דרך
 אחרת כגון בהמה של
 דבחי שלמים והעצירה
 בנהר, ועדיין היה משקה
 טרפה עליה, ונשטתה
 והוכשר הבשר באותו
 משקה הטופח שהיה בעור
 הכל מטמא, ואוקימנא
 אפילו בפרש רך שהוא
 כמים, דכיון דהוה ליה
 משקה טרחה אינו מטמא,
 ואפילו למאן דאית ליה
 טומאה למשקין, דנהי
 דמטמא משקין הראויין
 לשתיה דאינון מקורו
 משקין, אבל הני דטרודין
 ניהו לא. תאני תנא אהא
 דתנינן בתורת כהנים שהן
 מה שפירשת משקה וכלי

מטמאין את הכלי וכלי מטמא את האוכלין והאוכלין ממטמאין את המשקין
 ולמדנו שלש טומאות בשרץ הני ארבעה הן גזו משקין דרישא אדרבה גזו
 משקין דסיפא לא אשכחן תנא דאמר משקין מטמאין כלי אלא רבי יהודה
 והדר ביה וסימניך נויטא^ז תנן התם ישרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו
 שניה מפני שהתנור תחלה אמר ליה רב אדא בר אבהו לרבא וניחזי להאי
 תנור כמאן דמלי טומאה דמי ותיהויה האי פת ראשונה אמר ליה לא
 סלקא דעתך דתניא יכול יהו כל הכלים מטמאין מאור כלי חרס
 ת"ל

